

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania H. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Bielsku-Białej
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 listopada 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 16 stycznia 2024 r., sygn. akt III AUa 1255/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach, wyrokiem z dnia 16 stycznia 2024 r., oddalił apelację ubezpieczonej H. P. od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku – Białej z dnia 11 maja 2021 r., oddalającego odwołanie ubezpieczonej od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Bielsku - Białej z dnia 12 stycznia 2021 r., mocą której ponownie ustalono wysokość emerytury przyznanej od 1 stycznia 2014 r. według wieku powszechnego, niepomniejszonej o wcześniej pobrane emerytury, na kwotę 2.802,92 zł od 1 lutego 2021 r. ze wskazaniem, że z uwagi na fakt, iż świadczenie to jest mniej korzystne od dotychczas pobieranej wcześniejszej emerytury Zakład będzie kontynuował wypłatę pobieranej wcześniejszej emerytury. Ponowne ustalenie wysokości świadczenia nastąpiło z urzędu w oparciu o treść art.

194j ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 1631, dalej jako ustawa o emeryturach i rentach z FUS).

W sprawie ustalono, że decyzją z dnia 23 maja 2008 r. ZUS przyznał ubezpieczonej, urodzonej 8 lutego 1953 r., prawo do emerytury wcześniejszej od dnia 1 maja 2008 r. Wypłata świadczenia została pierwotnie zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia a następnie wznowiono wypłatę tej emerytury od 1 lipca 2009 r. Kolejną decyzją z 12 lutego 2014 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej od dnia 1 stycznia 2014 r. prawo do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego; przy czym wysokość emerytury została obliczona w oparciu o art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z zastosowaniem tzw. „wyrównania” wyliczonego w oparciu o art. 25 ust. 1b tej ustawy, to jest została pomniejszona o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych wcześniejszych emerytur. Emerytura w decyzji z 12 lutego 2014 r. została ustalona na kwotę 2.087,58 zł. Wypłata świadczenia, przyznanego decyzją z 12 lutego 2014 r., została zawieszona z uwagi na to, że emerytura z wieku powszechnego była mniej korzystna od pobieranej emerytury wcześniejszej, obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Pozwany, decyzją z dnia 12 stycznia 2021 r., ponownie ustalił ubezpieczonej wysokość emerytury przyznanej od 1 stycznia 2014 r. według wieku powszechnego, niepomniejszonej o wcześniej pobrane emerytury, na kwotę 2.802,92 zł od 1 lutego 2021 r. ze wskazaniem, że z uwagi na fakt, iż świadczenie to jest mniej korzystne od dotychczas pobieranej wcześniejszej emerytury Zakład będzie kontynuował wypłatę pobieranej wcześniejszej emerytury.

Decyzją z dnia 16 kwietnia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił ponownie wysokość świadczenia emerytalnego od 1 marca 2021 r., to jest od miesiąca, w którym złożono wniosek o ponownym ustaleniu świadczenia. Wysokość emerytury została obliczona na kwotę 3.214,09 zł, a w związku z tym, że była świadczeniem mniej korzystnym od dotychczas pobieranej wcześniejszej emerytury, jego wypłata została zawieszona.

Sąd Apelacyjny wskazał, że zaskarżoną decyzją z dnia 12 stycznia 2021 r. ZUS ponownie ustalił ubezpieczonej wysokość emerytury powszechnej, bez odjęcia

kwot pobranych świadczeń z tytułu emerytury wcześniejszej, wykonując przepis art. 194i oraz 194j ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i uczynił to z uwzględnieniem treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r., P 20/16. Tym samym organ rentowy dokonał swoistej rekonstrukcji stanu prawnego i powrócił do stanu, jaki de facto obowiązywał przed dodaniem art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jednocześnie Sąd podkreślił, że zwiększenie emerytury przez doliczenie kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie, z uwagi na dalsze zatrudnienie odwołującej się, nie było przedmiotem zaskarżonej decyzji, a decyzja w tym zakresie zapadła w dniu 16 kwietnia 2021 r. i mogła zostać przez odwołującą się zaskarżona.

Dalej Sąd Apelacyjny przyjął, że ocena spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczenia następuje według przesłanek warunkujących nabycie tego prawa obowiązujących w dacie spełnienia ostatniej przesłanki, o tyle określenie wysokości świadczenia związane jest z datą złożenia wniosku o jego wypłatę, a wniosek o przyznanie emerytury powszechnej został złożony przez ubezpieczoną 13 stycznia 2014 r. i ta data warunkuje ustalenie wysokości powszechnej emerytury w odniesieniu do: waloryzacji kapitału początkowego, waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej, tablicy średniego życia opublikowanej w formie załącznika do komunikatu Prezesa GUS, przy uwzględnieniu treści art. 26 ust. 6 ustawy emeryturach i rentach z FUS. Zatem organ rentowy prawidłowo w zaskarżonej decyzji, na podstawie art. 194j ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przyjął średnią długość życia wedle tabeli obowiązującej dla wieku ubezpieczonej z daty złożenia wniosku oraz prawidłowo przyjął wysokość zwaloryzowanego kapitału początkowego i składek z daty rzeczonego wniosku z 2014 r.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik ubezpieczonej, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania wskazał na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne. Istotą zagadnienia prawnego jest powstająca w efekcie przeliczenia świadczenia emerytalnego na podstawie art. 194i i art. 194j ustawy o emeryturach i rentach z FUS nierówność pomiędzy ubezpieczonymi należącymi do jednolitej grupy ubezpieczonych kobiet

urodzonych w 1953 r., które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przeliczenia emerytur dokonuje się przy założeniu, że decyzje organów rentowych wydawane z uwzględnieniem art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS cały czas mogą wywoływać skutki prawne przez wykorzystanie w nowych decyzjach wskaźników niezbędnych do obliczenia emerytury ustalonych jeszcze w starych decyzjach. Dzieje się tak przez przyjęcie założenia, że ubezpieczone przeszły na emeryturę powszechną w wyniku wniosków składanych w 2013-2014 r., a teraz dokonuje się jedynie przeliczenia emerytury. Takie rozwiązanie powoduje, że ubezpieczonym należącym do jednolitej - w świetle wyroku TK - grupy ubezpieczonych przyznawane są świadczenia obliczane w odmienny sposób, co skutkuje drastyczną różnicą w ich wysokości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817).

Skarżąca nie wskazała jakichkolwiek istotnych zagadnień prawnych, jak również wątpliwości interpretacyjnych dotyczących art. 194i i 194j ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wręcz przeciwnie, jak wynika z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, pełnomocnik skarżącej nie ma jakichkolwiek wątpliwości, co do wykładni wspomnianych przepisów, wskazując, że wykładnia zastosowana przez sądy rozpoznające sprawę jest oczywiście sprzeczna z normami konstytucyjnymi. Skarżąca nie przedstawia natomiast jakiegokolwiek argumentacji, która mogłaby świadczyć o tym, że na tle przywołanych przepisów powstają poważne wątpliwości interpretacyjne, czy też rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Co więcej, wykładnia wspomnianych przepisów, w kontekście, w którym są one powoływane przez pełnomocnika skarżącej, była już przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, który wyjaśnił, że art. 194i i art. 194 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowią odstępstwo od zasady równego traktowania ubezpieczonych, przewidując wyjątkowe, bardziej korzystne unormowania dla ubezpieczonych urodzonych w 1953 r., jeżeli spełnią oni wszystkie warunki wymienione w tych przepisach, które ustawodawca umiejscowił w grupie przepisów przejściowych ustawy emerytalnej. Z uwagi na ten szczególny charakter tych przepisów podlegają one wykładni ścisłej. Stanowiłoby natomiast wykładnię rozszerzającą przyjęcie zasady takiego samego potraktowania ubezpieczonych, którzy złożyli wnioski i przyznano im prawo do emerytury w 2012 r. oraz tych ubezpieczonych, którzy złożyli wnioski w 2012 r., mimo że wszystkie warunki uprawniające do przyznania emerytury spełnili dopiero w 2013 r. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2024 r., I USKP 44/23, LEX nr 3654513). Sąd Najwyższy stanął również na stanowisku, że „wytyczne z wyroku Trybunału Konstytucyjnego dotyczące się osób z rocznika 53” odnoszące się do art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie mają żadnego związku z wykładnią przepisów mających zastosowanie w niniejszej sprawie i dlatego oczywiście bezzasadne jest stanowisko, że zaproponowany przez ustawodawcę algorytm wyliczenia świadczenia zawarty w tych przepisach pozostaje w sprzeczności z konstytucyjnymi zasadami ochrony praw nabytych oraz zasady równości

ubezpieczonych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2023 r., III USK 44/22, LEX nr 3459214).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[SOP]

[a.ł]